

REGERINGEN

Regeringsbeslut

III:1

2010-09-16

UF2010/34078/UP

Utrikesdepartementet

Styrelsen för internationellt
utvecklingssamarbete (Sida)
105 25 STOCKHOLM

Strategi för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer 2011-2015

1 bilaga

Ärendet

Regeringen uppdrog genom beslut den 11 mars 2010 (UF2010/1312/UP) åt Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) att till regeringen (Utrikesdepartementet) inkomma med förslag till strategi för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer. Sida har i skrivelse den 28 maj 2010 överlämnat förslag enligt uppdrag.

Det övergripande målet är demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i utvecklingsländer. För att uppnå det övergripande målet ska Sidas verksamhet inriktas på två verksamhetsområden, stöd till systerpartier och närliggande politiska rörelser och organisationer samt stöd till flerpartissystem.

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att fastställa en strategi för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer 2011-2015 enligt *bilagan*. Strategin ska styra utvecklingssamarbetet på området under angiven tid.

Regeringen uppdrar åt Sida att ansvara för genomförandet av strategin.

På regeringens vägnar

Gunilla Carlsson

Tomas Brundin

Kopia till

SB-SAM

JU-L6

UD-FMR

UD-AME

UD-AF

UD-EC

UD-ASO

UD-MU

UD-USTYR

UD-UP

UD-IH

UD-RS

S-ST 5B

FI-BA

IJ-UF

KU-KV

Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

International IDEA

2010-09-16

Bilaga till
regeringsbeslut
UF2010/34078/UP

Strategi för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer 2011-2015

1. Sammanfattning

Med denna strategi styr regeringen Sidas särskilda demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer (PAO). Strategin tar sin utgångspunkt i regeringens policy för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter inom svenskt utvecklingsarbete.

Det övergripande målet för Sveriges särskilda demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer är: *Demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i utvecklingsländer*¹. För att uppnå det övergripande målet ska Sidas verksamhet inriktas på två verksamhetsområden: stöd till systerpartier² och närliggande politiska rörelser och organisationer samt stöd till flerpartissystem. Målen för dessa områden är *välfungerande demokratiska politiska partier i utvecklingsländer* respektive *välfungerande flerpartisystem på demokratisk grund i utvecklingsländer*.

Programstöd, harmonisering och samordning med andra aktörer ska eftersträvas. Insatser ska identifieras i samverkan med samarbetspartner för att säkerställa lokalt ägarskap och relevanta prioriteringar som utgår från lokala förhållanden.

Sida ska i samband med ansökan bedöma huruvida PAO:s program mål och indikatorer för verksamheten uppfyller grundläggande kvalitetskrav (ex ante) och att de kan påvisa resultat i samband med genomförandet (ex post). Kvalitetsbedömningen av de program som ingår i PAO:s verksamhet ska göras genom uppföljning av PAO:s verksamhet och

¹ Med *utvecklingsländer* avses länder som enligt OECD/DAC:s definition kvalificerar för utvecklingsfinansiering, inklusive länder i Östeuropa och Västra Balkan.

² Med "systerparti" avses i denna strategi ett politiskt parti utomlands som är närliggande ett svenskt politiskt parti, som respektive PAO är knuten till.

2010-09-16

rapportering. Därutöver ska Sida bedöma PAO:s kapacitet genom återkommande systemrevisioner.

Strategin gäller för perioden 2011-2015.

2. Inledning

Sverige ska bidra till att alla individer i utvecklingsländer har frihet och reell möjlighet att organisera sig i politiska partier och civilsamhällesorganisationer och därigenom utöva inflytande i politiska processer och beslut.

Välfungerande politiska partier och flerpartisystem är viktiga för ett lands demokratiska utveckling. Allt fler givare betraktar stöd till politiska partier och flerpartisystem som en del av en lösning för att minska brister vad gäller opinionsbildning, politiskt ansvarsutkrävande och representativitet samt för att bidra till demokratisk utveckling.

Demokrati är det styrelseskick som ger bäst förutsättningar för efterlevnad av de mänskliga rättigheterna. Stöd till demokratisk utveckling är därför centralt för utvecklingssamarbetet. Respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och en fungerande rättsstat förutsätter och förstärker ömsesidigt varandra. Parlament och folkvalda församlingar på regional och lokal nivå, nationella institutioner till försvar för de mänskliga rättigheterna, valprocesser, förvaltningar och rättsväsende samt en demokratiskt styrd säkerhetssektor har bättre förutsättningar att utvecklas med välfungerande demokratiskt inriktade politiska partier som deltar i välfungerande flerpartisystem.

Stöd till partier och partisystem rör kärnan i en stats politiska suveränitet. Därför krävs det särskild uppmärksamhet för och hantering av detta inom utvecklingssamarbetet.

I jämförelse med andra delar av demokratibiståndet är stödet till partier och partisystem förhållandevis nytt. Givarkonferenser har börjat hållas och gemensam metodutveckling mellan berörda parter har påbörjats, bl.a. gällande uppföljning och utvärdering. Vetskapen om vad som faktiskt fungerar blir allt viktigare i takt med att andelen av givarsamfundets samlade stöd till partier och partisystem växer.

2010-09-16

Sveriges demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer inleddes som försöksverksamhet 1995. Verksamheten permanentades 2002.

För att en PAO ska erhålla stöd åligger det ett parti med representation i Sveriges riksdag att bilda en partianknuten organisation, vilken därigenom har möjlighet att söka bidrag från Sida i enlighet med denna strategi.

3. Mål och verksamhetsområden

Sveriges politik för global utveckling³, så som den antagits av riksdagen, utgör utgångspunkten för svenskt internationellt utvecklingssamarbete. Målet för utvecklingssamarbetet är *att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor*. Det övergripande målet för Sveriges demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer är: *Demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i utvecklingsländer*. Detta mål bidrar även till reformsamarbete i Östeuropa, med målet *stärkt demokrati, rättvis och hållbar utveckling samt närmande till Europeiska unionen och dess värderingar*.

För att uppnå det övergripande målet för Sveriges särskilda demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer ska Sidas verksamhet inriktas på två varandra ömsesidigt stärkande verksamhetsområden: stöd till systerpartier och närliggande politiska rörelser och organisationer samt stöd till flerpartissystem.

Den av regeringen antagna policyn för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter inom svenskt utvecklingssamarbete⁴ gäller som huvudsaklig utgångspunkt för denna strategi. Verksamheten ska sträva mot ett demokratiskt styre, lika möjligheter för kvinnor och män, full respekt för de mänskliga rättigheterna, tolerans mot oliktankande och personer som tillhör minoriteter samt, där så är tillämpligt, att överbrygga religiösa och etniska motsättningar.

Ett syfte med stödet ska vara att bredda det politiska deltagandet så att det fullt representerar befolkningens sammansättning, i form av kön, ålder, framlyftande av underrepresenterade grupper av olika slag.

³ Proposition 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, skr. 2007/08:89, skr. 2009/10:129

⁴ UF2009/33076/UP

2010-09-16

Fattiga människors perspektiv på utveckling är centrala, liksom tillämpningen av ett rättighetsperspektiv.

3.1 Verksamhetsområde ett: Stöd till systempartier och närliggande politiska rörelser och organisationer

Målet för verksamhetsområdet är: *Väl fungerande demokratiska politiska partier i utvecklingsländer.*

För att uppnå målet ska verksamheten inriktas på att stödja PAO:s samarbete med följande samarbetspartner i utvecklingsländer:

- politiska partier (systempartier) eller dem närliggande politiska rörelser eller organisationer och förbund för t ex ungdomar och kvinnor
- aktörer i det civila samhället som tar ett politiskt ansvar och som skulle kunna utvecklas till nya politiska partier, särskilt i auktoritära stater och postkonfliktsituationer
- förändringsaktörer i auktoritära stater och demokratiskt orienterade exilorganisationer som kan stimulera framväxten av demokratiska politiska alternativ och ett nytt ledarskap.

Inom verksamhetsområdet *stöd till systempartier och närliggande politiska rörelser och organisationer* ska verksamheten främst bedrivas där behoven av demokratisering är som störst och där PAO har förutsättningar att effektivt bidra till målet för verksamhetsområdet.

3.2 Verksamhetsområde två: Stöd till flerpartisystem

Målet för verksamhetsområdet är: *Väl fungerande flerpartisystem på demokratisk grund i utvecklingsländer.*

För att uppnå målet ska verksamheten inriktas på stöd till och samarbete med ett så brett politiskt spektrum som möjligt av partier eller närliggande politiska rörelser, organisationer och förbund. Stödet bör därför inte gå till enskilda partier i ett land, med undantag för situationer där det lokala politiska sammanhanget så motiverar.

Av särskild vikt är stöd till partisystem i sköra demokratier, där demokratiseringsprocesser inletts samt i nya demokratier på väg att konsolideras. Främjande av plattformar för dialog och alliansbildande i fragmenterade partisystem, stärkande av grupper av trängda

2010-09-16

oppositionspartier i svåra politiska miljöer är väsentligt, bland annat genom regionalt utbyte, fredlig hantering av konflikter mellan partier och närliggande politiska rörelser, organisationer och förbund, samt strategiska insatser som syftar till utveckling av partisystemet, exempelvis partiets deltagande i reformering av relevant lagstiftning.

4. Genomförande

Strategin styr Sidas beredning av ansökningar från PAO under 2011 för verksamhet från och med den 1 januari 2012. Strategin gäller till och med den 31 december 2015, då regeringen har för avsikt att ta ställning till strategins fortsatta giltighet.

4.1 Bestämmelser kring ansökningar

Stöd inom *verksamhetsområde ett*, stöd till systerpartier och närliggande politiska rörelser och organisationer, fördelas till berörd PAO utifrån antal mandat i Sveriges riksdag för det parti som respektive PAO är knuten till. Avtal ska upprättas mellan Sida och berörd PAO för högst en mandatperiod i taget. För att erhålla stöd åligger det PAO att presentera program som bidrar till målet för verksamhetsområdet. Sida ska säkerställa att ansökan har definierade program mål för verksamheten som är i linje med strategin, relevanta indikatorer. Sida ska även säkerställa att PAO har utvecklade arbetssätt för att följa upp och redovisa resultat. PAO:s analyser i programansökningar till Sida ska bygga på fakta och bedömningar från en bred bas av källor inklusive relevant forskning.

Stöd till program inom *verksamhetsområde två*, stöd till flerpartisystem, ska beviljas av Sida till PAO efter ansökningsförfarande i konkurrens mellan PAO. Sidas prövning ska utgå från programmets kvalitet och förväntade resultat.

En PAO kan ansöka enskilt om ett stöd till ett program. Flera PAO har möjlighet att lämna in en gemensam ansökan. En PAO kan också söka tillsammans med en eller flera närliggande organisationer eller institut. Endast en PAO kan vara huvudansvarig och avtalspart med Sida.

För stöd inom båda verksamhetsområdena gäller att program för vilka PAO ansöker om medel inte ska innefatta samarbetspartner som har

2010-09-16

mål eller värderingar som inte överensstämmer med strategins mål om demokrati och mänskliga rättigheter.

4.2. Verksamhetens utformning

Verksamhet med stöd genom PAO kan ske på global, regional och nationell nivå. Insatserna ska planeras och genomföras utifrån samarbetspartners behov och förutsättningar och med sikte på innehav av oppositionsroll eller regeringsmakt som bidrar till demokratisk utveckling.

Analys av behov och lokala förutsättningar ska utgå från en bred bas av källor. Samarbetspartners problem- och behovsanalys ska spela en framträdande roll. En bedömning ska göras gällande risken att insatsen uppfattas inkräkta på enskilda staters inre angelägenheter.

Trepartssamarbeten, flerpartialog och andra metoder för ömsesidig kapacitetsutveckling och reformering kan med fördel användas. Innovativa metoder för ömsesidigt lärande ska utvecklas och nya rön om pedagogik, organisationsutveckling samt informations- och kommunikationsteknologi (ICT) användas.

I genomförandet kan PAO välja att samverka med en eller flera PAO, motsvarande parti- eller partisysteminriktade organisationer inklusive respektive partis internationella samarbetsorgan och nätverk, tankesmedjor, civilsamhällesorganisationer eller institut i syfte att främja samordning och biståndseffektivitet.

Det åligger PAO att hålla berörda svenska utlandsmyndigheter informerade på lämpligt sätt om verksamheten.

Kompetensutveckling

PAO ansvarar för sitt eget lärande och egen kompetensutveckling. Vid sidan av det lärande som sker i utbytet med systerorganisationer i andra givarländer ska erfarenheter från samarbetsländerna och evidensbaserad forskning tillvaratas. PAO ska uppmuntras att samverka med systerorganisationer i andra givarländer genom ömsesidiga besök och gemensamma seminarier samt knyta kontakter och utbyta information med internationella samarbetspartners och experter.

Biståndseffektivitet: Harmonisering, samordning och koordinering

2010-09-16

Principerna om biståndseffektivitet⁵ gäller alla aktörer inklusive PAO, som erhåller och förmedlar svenskt bistånd.

Resultatstyrning och uppföljning ska ske genom att programstöd tillämpas som princip. Programmen ska vara fleråriga och kan innehålla flera olika insatser. Gemensamma insatsdokument ska upprättas mellan en PAO och respektive samarbetspartner.

PAO ska sträva efter harmonisering och samordning med andra aktörer i syfte att minska samarbetspartners administration. Harmoniseringssträvandena kan t.ex. inkludera utbyte om metoder kring planering, genomförande och uppföljning. Där harmonisering och samordning inte är möjligt bör orsakerna till detta anges i ansökan och rapportering till Sida.

Insatser ska identifieras och dokumenteras i samverkan med existerande eller potentiella samarbetspartner för att säkerställa lokalt ägarskap och relevanta prioriteringar som utgår från lokala förhållanden. Kapacitetsutveckling ska bygga på den lokala samarbetspartnerns identifierade behov.

PAO ska särskilt uppmärksamma samarbetspartners roll i ett demokratiskt ägarskap av nationella utvecklingsplaner, med aktivt deltagande från fler aktörer än den exekutiva makten, liksom ömsesidigt ansvarstagande och ansvarsutkrävande.

4.3 Volym och finansiering

Volym

Det årliga beloppet för strategins genomförande fastställs av regeringen i regleringsbrev till Sida.

Efter avräkningar för grundbidrag till respektive PAO om en miljon kronor per år, ska 30 procent avsättas till verksamhetsområde två, stöd till flerpartisystem. Resterande belopp mandatfördelas till verksamhetsområde ett, stöd till systerpartier och närliggande politiska rörelser och organisationer.

⁵ I enlighet med Parisdeklarationens (2005) fem principer (nationellt ägarskap, anpassning till nationella system, givarharmonisering, resultatstyrning och gemensamt ansvarsutkrävande) samt handlingsplanen från Accra (2008).

2010-09-16

Högst 10 procent av det mandatfördelade stödet till respektive PAO:s verksamhet (stöd till systerpartier och närliggande politiska rörelser och organisationer) får användas till kontaktskapande verksamhet, förstudier samt svensk och internationell samordning gällande strategins samtliga delar.

En miljon kronor, eller högst 8 procent av det samlade stödet till respektive PAO får användas till administrativa stödkostnader för att säkerställa verksamhetens kvalitet.

Ramar för finansiering

All verksamhet som erhåller stöd ska bidra till att uppfylla strategins mål. Stödet får inte användas till ett svenskt politiskt partis reguljära verksamhet i Sverige och internationellt eller till stöd till samarbetspartner vars mål eller värderingar inte överensstämmer med strategins mål om demokrati och mänskliga rättigheter.

Insatser i samband med val ska bedrivas med försiktighet.

Direktfinansiering av valkampanjer och val i vilka samarbetspartier är aktiva ska undvikas. Eventuella valobservationer ska genomföras endast efter samråd med UD. Finansiellt stöd till samarbetsorganisationerna ska tydligt knytas till enskilda program.

Infasning och utfasning

För att erhålla stöd krävs att det parti som PAO är knuten till finns representerat i Sveriges riksdag och så har varit under minst en av de två föregående mandatperioderna.

Utfasning av stöd inom verksamhetsområde ett till en PAO vars parti förlorat sina riksdagsmandat ska ske under den efterföljande mandatperioden. Under denna period erhåller organisationen totalt 50 procent av senaste mandatfördelningen. Utfasningen sker regressivt. Under det första året erhåller organisationen 75 procent. Därefter erhåller organisationen 50 procent under nästföljande två år och 25 procent under det sista året. Inga nya samarbeten inom verksamhetsområde ett får inledas under denna period.

4.4 Roll- och ansvarsfördelning

En central utgångspunkt för stödet är att PAO själva ansvarar för innehåll och utformning av sin verksamhet. Uppföljning av resultat ska genomföras av PAO i samverkan med sina samarbetspartner. PAO

2010-09-16

ansvarar vidare för att säkerställa att samarbetspartnerna har kapacitet inklusive tillräckliga personella och finansiella resurser, samt tillräckligt god kontrollmiljö för att ta ansvar för den föreslagna insatsen. Insatser ska vara fleråriga och syfta till hållbar kapacitetsutveckling. PAO ansvarar för att avtal upprättas i alla efterföljande led.

Sida ska bedöma kvaliteten genom verksamhetsuppföljning, granskning av årliga delrapporter och slutrapport. Sida ska analysera programmets redovisade resultat och sätta dessa i relation till målen i denna strategi. Sida ska följa upp PAO:s kapacitet genom granskning av årliga revisioner samt genom att initiera återkommande systemrevisioner. Sida ska vidare säkerställa att PAO upprättar och genomför effektiva åtgärdsplaner utifrån systemrevisionernas rekommendationer. Av Sida godkända åtgärdsplaner samt att Sida bedömer att PAO:s program är i linje med målen i denna strategi är en förutsättning för fortsatt stöd.

Samråd

En referensgrupp under ledning av Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) ska utgöra ett forum för erfarenhetsutbyte och dialog. Varje PAO ska utse två representanter samt suppleanter. Därutöver inbjuds Sida och riksdagsförvaltningen att delta.

Referensgruppen kan utgöra ett forum för erfarenhetsutbyte i frågor i relation till övrigt demokratibistånd. Den kan bjuda in experter, forskare och praktiker inom relevanta områden. Referensgruppen har inget mandat att besluta om förändringar av stödformen.

5. Uppföljning

Sida ska, efter inhämtande av synpunkter från PAO och efter samråd med Regeringskansliet (Utrikesdepartementet), utarbeta en kortfattad genomförandeplan inklusive mallar för ansökan och rapportering med tillhörande anvisningar. Kriterier för Sidas bedömning av ansökningar gällande verksamhetsområde två, stöd till flerpartisystem, ska ingå i anvisningarna, liksom vilka kriterier som ska gälla för att PAO ska kunna ansöka om medel från Sida.

Sida ska i sin årsredovisning redovisa verksamhetens genomförande, utveckling inklusive en resultatanalys. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för i vilka länder verksamheten bedrivs samt resultat från två större insatser per verksamhetsområde.

2010-09-16

Information om verksamheten inom ramen för strategin inklusive resultatet av insatserna, ska göras tillgänglig och sökbar för allmänheten.

Sida ska föranstalta om en halvtidsöversyn av strategins genomförande inklusive en bedömning av stödformen, verksamhetens volym och PAO:s eget lärande. Översynen ska redovisas till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) under första halvåret 2014.

En extern utvärdering av strategins genomförande och resultat ska slutföras senast första halvåret 2015 som underlag för ställningstagande inför strategins fortsatta giltighet. Denna utvärdering bör ställa stödformen i relation till övrigt svenskt demokratistöd, andra relevanta utvärderingar samt aktuell forskning på området.